

Esko Seppänen Dublinissa 27.1.2005

Kotimaani on Suomi, joka muistuttaa eräissä suhteissa paljon Irlantia.

Maamme ovat sotilaallisesti liittoutumattomia. Molemmat kansamme ovat eläneet osana suurvaltaa, ja me suomalaiset olemme kahteen kertaan olleet sodassa ulkoista suurvaltaa vastaan puolustaaksemme itsenäisyyttämme. Helsinki on toinen (ja Lontoo toinen) niistä sotaa käyneistä maista, joita vihollinen ei miehittänyt II maailmansodan aikana. EU:n viidentoista vanhan jäsenmaan joukossa me olemme yhdessä Irlannin kanssa nuorimmat itsenäiset valtiot. Meillä on omat perustuslait, joihin on kirjattu kansalliset ja historialliset erityispiirteemme.

Uudella EU:n perustuslailla unionia liittovaltioidaan ja militarisoidaan. Se on omaamme ylempi perustuslaki, jonka tulkintaan unionin tuomioistuimella on monopoli. Myös kaikki tuomioistuimen vanhat päätökset saavat perustuslain kautta perustuslain voiman.

Poliittiset eliitit puhuvat perustuslain sijasta perustuslaillisesta sopimuksesta, mutta Euroopan parlamentissa hyväksytyn raportin mukaan ”olemuksensa ja sisältönsä puolesta sopimus muodostaa kuitenkin oikean perustuslain”.

Perustuslailla perustetaan kokonaan uusi unioni, johon liittyvät ne maat, jotka hyväksyvät perustuslain. Jotta uusi unioni voisi jatkaa vanhan toimintaa, vanha unioni pitää lakkauttaa. Wienin valtiosopimuksia koskevan yleissopimuksen mukaan vanha voi lakkauttaa vain yksimielisesti. Jos yksikin jäsenvaltio vastustaa, EU:n perustuslaki ei tule voimaan eikä uutta unionia voida perustaa.

Valmistelukunta eli konventti

Sanotaan, että EU:n perustuslain valmisteli sitä varten koolle kutsuttu konventti. Se ei pidä paikkaansa.

Perustuslaissa on neljä osaa ja 36 perustuslainvoimaista pöytäkirjaa.

Konventti valmisteli vain *perustuslain I osan*, mutta siitäkään eivät konventin jäsenet äänestäneet. Konventin asiakirja on sen puheenjohtajiston diktaatti, joka muistutti erään suurvallan entistä politbyroota: sillä oli kaikki valta. Oli myös epävirallinen poliittinen valmistelukoneisto, joka ei ollut julkinen. Peter Norman kertoo kirjassaan *The Hidden Constitution* tietystä Hilton-ryhmästä, joka kokoontui aina ennen konventin kokouksia sopimaan siitä, mitä niissä päätetään. Kukaan ei tiedä, keitä kaikkia siinä ryhmässä oli, mutta jonkinlaisesta poliittisesta vapaamuurariliikkeestä on ollut kysymys, kun on salassa betonoitu liittovaltiota EU:n rakenteisiin.

Konventtimenetelmä ei ollut edustava. Mitä vähemmän on edustajia, sitä epäedustavampi on kokonaisuus. Konventin 207 jäsenen ja varajäsenen joukossa olivat yliedustettuina konservatiivit ja sosiaalidemokraatit ja aliedustettuina ne poliittiset voimat, jotka eivät olleet maidensa hallituksissa.

Perustuslain II osa on ns. perusoikeuskirja, ja se valmisteltiin - samalla konventtimetodilla - ennen perustuslakikonventtia. Sitä varten oli koolle kutsuttu erillinen konventti, joka oli saanut tehtäväkseen kirjata perusoikeuskirjaan vain ne perusoikeudet, jotka oli jo kirjattu kansainvälisiin sopimuksiin ja julistuksiin ja jotka jäsenmaat olivat jo aikaisemmin hyväksyneet. Yhtään uutta perustusoikeutta ei siihen saatu kirjata. Se oli tarkoitus ottaa EU:n perustuslain osaksi sellaisenaan, mutta se ei onnistunut, kun Tony Blairin Englanti ei ollut siihen valmis ja vesitti sitä.

Kukaan ei tiedä, kuka on laatinut laajimman eli *III osan perustuslakia*. Se vain tuotiin konventin hyväksyttäväksi, eikä siitä käytännössä keskusteltu lainkaan konventissa. Kun se hyväksyttiin, se ei edes ollut jaossa suomen kielellä. Kuitenkin tämäkin perustuslain osa esiteltiin konventin työn tuloksena hallitusten väliselle konferenssille, ja silläkin on perustuslain voima. Se osa Ranskan globalisaatiosta huolestunutta vasemmistoa, joka sanoo El perustuslaille, pitää nimenomaan tätä osaa uusliberalistisena ja haluaa perustuslain hylättäväksi nimenomaan tämän osan perusteella.

Me pienten maiden edustajat olemme olleet erityisen huolestuneita EU:n federalisoimisesta ja militarisoimisesta.

EU:n liittovaltioiminen

Konventissa perustuslain ensimmäiseen artiklaan oli koko valmistelun ajan kirjattu, että unioni käyttää toimivaltojaan ”liittovaltion tavoin”. Loppuvaiheessa huomattiin, että sellainen sanamuoto paljastaisi unionin todellisen luonteen, ja siksi ”liittovaltion tavoin” muutettiin viimeisenä yönä muotoon ”yhteisönä”. Kukaan ei tiedä, tai ei ainakaan kerro, kuka niin päätti.

Uusi sanamuoto muistuttaa unionin liittovaltioimisen päämetodista: yhteisömetodista. Se on sitä, että valtaa keskitetään unionin omille elimille ja että jäsenvaltioiden demokraattisten elinten valta korvataan ylikansallisella vallalla.

Konventin viimeisenä yönä perustuslakiin lisättiin (kukaan ei tiedä, mistä ehdotus tuli) myös unionille perustuslaillinen lippu, kansallislaulu, raha ja kansallispäivä (Eurooppa-päivä). Uusia symboleita ovat myös unionin presidentin ja ulkoministerin virat sen ohella, että ne pitävät sisällään uuden politiikan antamisen unionin toimivaltaan: ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka yhteisöllistetään.

Myös komission rakenne liittovaltioidaan, ja virkamiehistä koostuva komissio alkaa yhä enemmän muistuttaa liittovaltion hallitusta. Jokaisella maalla ei ole enää tulevaisuudessa omaa komissaaria, ja komissaarien valintakriteereihin on lisätty ”Eurooppa-asiaan sitoutuminen”. Komissaarien virkojen kierrätyksen varjolla sellaisten jäsenmaiden komissaariehdokkaat, jotka eivät ole ylikansallisen vallan kannalla, voidaan syrjäyttää.

Aivan liian vähälle huomiolle EU:n federalisoimisen keskustelussa on jäänyt *vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue*, jonka tavoitteena on yhtenäistää siviilioikeudelliset lait ja jopa maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka.

Ylikansalliset lait

EU:n federalisoimista on mitä suurimmassa määrin vallansiirto ylikansallisille elimille päätettäessä unionin laeista, jotka ovat ylempiä kuin jäsenvaltioiden lait.

Lakeihin on komissiolla aloitemonopoli. Niistä päätettäessä *tavanomainen lainsäädäntömenettely* on entinen yhteispäätösmenettely: lait pitää hyväksyä sekä ylikansallisessa Euroopan parlamentissa (jossa isoilla mailla on iso edustus) että neuvostossa. Molemmilla on kaikkiin lakeihin veto-oikeus. Neuvostossa suurilla mailla on suurempi veto-oikeus kuin pienillä sen johdosta, että jokaisen lain voimaantulon voi estää sellainen vähemmistö, jossa on 35 % jäsenmaiden asukkaista (mutta kuitenkin vähintään neljä maata).

Perustuslailla niiden lainsäädäntömenettelyjen määrä, joista ruvetaan päättämään tavanomaisessa lainsäädäntömenettelyssä, yli kaksinkertaistuu 37:sta 86:een. Sen lisäksi tulee 43 uutta oikeusperustaa yksimielisyyden eli kansallisen veto-oikeuden piiristä määräenemmistöllä päätettäväksi.

Kaikki tämä on merkittävä vallansiirto ylikansalliseen valtaan, ja vastaava unionille siirrettävä valta on pois ennen muuta jäsenvaltioiden parlamenteilta.

Perustuslain pöytäkirja n:o 2 subsidiariteetista ei ratkaise tätä ongelmaa. Jos sen mukaan kolmasosa jäsenmaiden parlamenteista reagoi ja vastustaa lakialoitetta, komissio joutuu miettimään lakiluonnoksen uudelleen, mutta sen ei ole pakko muuttaa esitystään. Näin siis on, vaikka kolmannes jäsenmaiden parlamenteista vastustaisi samaa komission aloitetta!

Militarisoiminen

Perustuslaissa on kahdenlaisia sotilaallisia artikloja.

Perustuslain mukaan jokainen jäsenmaa sitoutuu antamaan kaikille muille jäsenmaille turvatakuun (artikla 41.7). Nämä kollektiiviset turvatakuut muistuttavat Naton perustamissopimuksen V artiklan turvatakuuta, ja nimenomaan se artiklahan tekee Natosta sotilasliiton. Artiklaan sisältyy täydellinen Nato-yhteensopivuus kaikissa puolustukseen liittyvissä kysymyksissä.

Tämä sanamuoto muuttui hallitusten välisessä konferenssissa liittoumattomien maiden näkökulmasta huonompaan suuntaan. Konventin luonnoksen mukaan kollektiiviset turvatakuut olisi annettu julistuksessa, jolla ei ole koskaan juridista lainvoimaa, mutta hallitusten välisessä konferenssissa turvatakuut kirjoitettiin perustuslain tekstiin yhdessä Nato-yhteensopivuuden kanssa (mainittu artikla. 41.7).

Kollektiiviset turvatakuut ovat puolustusta, mutta kriisinhallintaa koskevat uudet määräykset voivat olla myös hyökkäystä.

Kriisinhallintaa tehdään aina EU:n rajojen ulkopuolella, ja silloin kun se on rauhan pakottamista, se on hyökkäystä. Sitä voidaan tehdä taistelujoukoilla, joilla ei tarvitse olla YK:n mandaattia ja jotka operoivat kansainvälisoikeudellisesti laittomissa sodissa "kaikkein vaativimmissa tehtävissä".

Niitä operaatioita varten varustaudutaan perustuslain mukaan siten, että jäsenmaat sitoutuvat - perustuslailla! - lisäämään varustelumenojaan. Kaikkein sotaisimmat maat voivat sen lisäksi aloittaa *pysyvän rakenneyhteistyön* (artikla 41.6), josta on otettu perustuslakiin liittoutumattomuuden jatkumisen näkökulmasta erityisen vaarallinen pöytäkirja n:o 23. Sen toimeenpanoa valvoo perustuslakiin kirjattu Euroopan puolustusvirasto.

Taistelujoukkojen varustaminen on aloitettu jo ennen perustuslain voimaantuloa. Joukkojenluovutuskokouksessa 22.11.2004 Brysselissä 19 jäsenmaata sitoutui varustamaan EU:lle taistelujoukot vuoteen 2007 mennessä. Joukot koostuvat palkkasotilaista, ja sitä varten liittoutumaton ja varusmiespalveluksen varaan puolustuksensa järjestänyt Suomi joutuu aloittamaan palkkasotilaiden koulutuksen.

Suomen poliittinen eliitti ei halua keskustelua perustuslaista ja sen vaikutuksista sotilaalliseen liittoutumiseen. Itävallassa sen sijaan on asiasta käynnissä kansallinen keskustelu, ja varmasti myös Irlannissa halutaan keskustella sekä EU:n puolustus- että hyökkäysjoukoista. Sitä varten olen täällä.